

Trivent Libri

© The Authors (2018)

Available online at <http://trivent-publishing.eu/>

Efectele migrației în societate și familie

The Effects of Migration within the Society and the Family

Aurora Lupas

“Vasile Goldis” Western University of Arad, Romania

Abstract:

The migration phenomenon has always existed, fluctuating depending on the historical context, as well as the economical, political, social and demographic disparities between the Central and East European countries and the EU Member States, the interdependencies between the origin and receiving countries and the European integration processes. In Romania, the migration of parents to foreign countries, in order to stop poverty, is constituted as a social phenomenon that in time will have consequences against the family and children.

Keywords: migration; family crisis; migrant family profile; vulnerability; marginalisation.

Efectele migrației în societate și familie

Aurora Lupaș

Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad

Migrația este unul dintre procesele sociale care au influențat și influențează profund societatea românească actuală, milioane de cetățeni români având rude ce au avut proiecte mai lungi sau mai scurte de migrație. Migrația românească este una dintre principalele migrații dinspre estul spre vestul continentului, o migrație foarte dinamică, a cărei abordare necesită o viziune diferențială și complexă. Aceasta oferă un prilej de înțelegere a schimbărilor din Europa și este un excelent laborator de analiză a migrațiilor contemporane. Interesul pentru studierea migrației românilor a sporit de-a lungul anilor, astfel încât în ultima perioadă s-au înmulțit studiile pe această temă, realizate de către cercetători din România și din diverse țări europene.

Definirea migrației

Pentru a ne putea familiariza cu termenul migrației este imperios necesară o definire etimologică a termenului migrație sau migrațiune, care vine din latinescul: *migrațio*, -onis cu diferite sensuri pe care însemnatatea cuvântului în sine a avut-o în istorie: deplasare în masă a unor triburi sau a unor populații de pe un teritoriu pe altul, determinată de factori economici, sociali, politici sau naturali; migrare...sau cu sensul: deplasare în masă a unor

animale dintr-o regiune într-alta, în vederea reproducerii, a căutării de hrană¹.

Analizând fenomenul migrației, putem observa că acest fenomen a existat din totdeauna, dar în diverse forme, ca de exemplu: invaziile, colonizările și cruciadele, sub forma atracției exercitate de regiunile mai bogate asupra populațiilor mai sărace.

Se poate observa nemulțumirea comunităților din afara țării, asupra faptului că există foarte mulți români pe teritoriu țării lor, iar aceștia reprezintă pentru ei o reală amenințare, întrucât sunt priviți ca fiind hoți care tulbură ordinea socială.

Când vorbim despre migrație, avem în vedere dimensiuni cum sunt cea economică, cea socială, politică, formativă și culturală, turistică., în aceasta lucrare punând accent mai ales pe dimensiunea socială.

Fiind parte a mișcării totale a unei populații, migrația interesează deopotrivă demografia și sociologia, „aceasta din urmă studiind fenomenele de adaptare sau aculturație a persoanelor migrante, influența migrației asupra structurii populației, asupra instituțiilor sociale”².

Principalele surse documentare folosite în studiul mișcării migratorii a populației sunt: statistica migrației, statistica stării civile, recensămintele populației.

La nivelul țării noastre există numeroase cazuri de români care emigrează pe termen lung sau pe termen scurt, pentru a munci, spre a-și îmbunătăți nivelul veniturilor. Cu banii câștigați se reîntorc în țară și investesc ce au câștigat în familie și gospodărie, fara a lua în considerare efectele psihologice, sociale si juridice ,pe care le are aceasta lipsa a lor din viata familiala.

¹ <https://dexonline.ro/>

² Dan Roșca, *Introducere în sociologia populației și demografie* (București: Editura Fundației România de Măine, Ediția a IV-a, 2007), 96.

România de după 1989 a fost, ca să spunem așa, „bolnavă de circulație”, o maladie pe care, din neînțelegere, Occidentul nu a reușit nici să o vindece, nici să o administreze.

Începând cu februarie 2000, când România este invitată oficial la negocierile de aderare la Comunitatea Europeană, începe o nouă perioadă în istoria recentă a migrațiilor românești, sub semnul normalizării circulației migranților. Procesul de eliminare a vizelor s-a încheiat la 1 ianuarie 2002, de la această dată românii putând călători fără constrângeri în spațiul Schengen, iar la 1 ianuarie 2007, România devine membră a Uniunii Europene.

Noua epocă a migrațiilor

Fiecare etapă istorică și mai toate civilizațiile au cunoscut variate forme de mobilitate spațială; deci migrația, în variate ipostaze, tinde să fie o constantă a istoriei speciei umane. Cu toată susținerea pentru ideea de permanență istorică a migrațiilor în variate ipostaze credem că aserțiunea că *umanitatea a intrat într-o nouă epocă a migrațiilor*³ este într-un totuși justificată.

Pe de o parte, avem argumentul volumului și al cuprinderii: crește numărul migranților și al regiunilor de pe glob implicate în procese de migrație (fie ca țări de origine, fie ca țări de destinație). În perioada 1985-1990, populația lumii a crescut în medie anuală cu 1,7%. Creșterea medie anuală a migranților a fost de 2,6%⁴. La nivel global, numărul migranților legali a sporit de la 75 de milioane în 1965 la 192 de milioane (aproximativ 2-3% din populația lumii) în 2005⁵.

Conform estimărilor din Raportul ONU privind migrația din anul 2015, numărul românilor care au emigrat era de aproximativ

³ S. Miller, Castles J.M., *The Age of Migration. International Population Movements in the Modern World*, Ediția a III-a (New York: Guilford Press, 2003), 9.

⁴ IOM, *World Migration Report. United Nations: International Organization for Migration* (2000), 5.

⁵ IOM, *World Migration 2005: Costs and Benefits of International Migration United Nations*, International Organization for Migration (2005).

3,4 milioane de cetățeni, acest fapt plasându-ne pe poziția a 17-a la nivel mondial în ierarhia privind dimensiunea emigrației.

La începutul acestui mileniu numărul migranților care nu dispuneau de documente legale de rezidență (rezidenți iregulari sau ilegali) a fost evaluat între 15 și 30 de milioane, înregistrând o creștere dinamică⁶. În prezent, aproximativ 3% din populația lumii poate fi considerat migrant. Tot la argumentul cuprinderii, trebuie menționată reducerea relevanței distanței geografice în articularea și propagarea unor procese de migrație. În contextul reducerii costurilor, timpului și a riscurilor implicate de deplasări la distanțe mari una dintre regularitățile/legile migrației formulate de Ravenstein la sfârșitul secolului al XIX-lea: *procesele de migrație se extind treptat respectând logica proximității geografice*⁷ tinde să fie treptat infirmată. Aceasta se datorează avansului tehnologic în industriile de transport și comunicații, care facilitează mobilitatea și comunicarea la distanță. Se dezvoltă astfel sisteme de migrație (practici migratorii de durată, instituționalizate între unități geopolitice bine delimitate) aflate la distanțe geografice considerabile.

În ceea ce privește dinamica migrației contemporane, trebuie menționate și schimbările relativ rapide ale țărilor de destinație a migrației. O parte din țările din sudul Europei (Italia, Spania, Portugalia), care până acum câteva decenii au fost țări de emigrație, s-au transformat relativ recent în destinații preferate de un număr considerabil de imigranți. Mai mult, țările importante de origine a migranților din sistemul migrator dinspre estul către vestul Europei (Polonia, România), a căror populații s-au conectat masiv în ultimele decenii la fluxurile migratorii, tind să se transforme în țări de emigrare. În România, la sfârșitul anului 2006, numărul rezidenților străini (cetățeni străini care, la momentul respectiv, au

⁶ ILO, *A fair globalization : creating opportunities for all* (Geneva: International Labour Office, 2004), 96.

⁷ E.G. Ravenstein, "The Laws of Migration", *Journal of the Royal Statistical Society* 52 (1889): 286.

avut un permis valid de rezidență în România) a fost de 48.200, prognozându-se o creștere semnificativă pentru perioada imediat următoare⁸. La data de 31.12.2017 în România erau stabiliți aproximativ 117.000 străini.

Această nouă dinamică a mișcărilor migratorii are loc în contextul intensificării procesului de globalizare și de restructurare a economiei globale. Aceste schimbări structurale ale economiei globale și poziționarea statelor naționale față de aceasta pot explica o parte din noile dinamici migratorii, în care statele naționale pot fi văzute ca având o capacitate diminuată, dar totuși existentă, în a genera și/sau controla migrația internațională.

Efecte ale migrației asupra familiei

Pe langa efectele menționate mai sus, migrația duce la modificări socio-economice și culturale, ceea ce determină schimbări temporare sau definitive ale realității umane, ale modului de viață și ale personalității celor care pleacă, dar și ale celor rămași acasă. Astfel, migrația afectează, în primul rând, familia, schimbându-i atât structura, cât și funcționalitatea. Familia temporar dezintegrată a devenit una dintre formele către care se îndreaptă evoluția familiei, ridicând o multitudine de probleme vizând un nou stil de viață și de interacțiune, noi solicitări pe linia ajustării și acomodării atât intrafamiliale, cât și extrafamiliale.

Atunci când unul dintre părinți este absent pentru o perioadă mare de timp, familia își pierde abilitatea de a funcționa într-o manieră sănătoasă. Dacă în cazul unei familii cu ambii părinți există o distribuire a responsabilităților, rolurile parentale exercitându-se în direcție complementară și compensatorie, în cazul familiei conduse numai de un părinte tensiunea și încordarea în adoptarea rolului parental cresc, întrucât obligațiile ce revin ambilor părinți trec în sarcina unuia. Situația este și mai gravă atunci când toate

⁸ I. Horváth, "Country profile Romania", *Focus Migration* 9 (2007): 4.

aceste responsabilități cad pe umerii copiilor sau ai bunicilor, rudelor etc.

La nivelul lunii august 2007 aproximativ 350000 de copii, reprezentând circa 7% din totalul populației 0-18 ani, aveau cel puțin un părinte plecat în străinătate. Dintre aceștia cei mai mulți aveau doar tatăl plecat, respectiv aproximativ 157000 de copii, iar circa 67000 aveau doar mama plecată. De asemenea 126000 de copii aveau ambii părinți plecați în străinătate. Pe ansamblul populației 0-18 ani, alți circa 400000 de copii au experimentat la un moment dat în viață absența unuia dintre părinți ca urmare a plecării acestuia la muncă în străinătate.

Datele culese de Salvați Copiii de la Inspectoratele Școlare Județene au relevat la nivelul anului 2017 un număr mult mai mare de copii cu părinții plecați la muncă în străinătate, peste 212.000 de copii, iar aceste date nu sunt nici ele complete, pentru că includ doar copiii înscriși în sistemul educațional. „Adăugând și copiii de vârstă antepreșcolară și pe cei neînscriși la școală sau care au abandonat școala estimăm că numărul total al copiilor cu părinții plecați la muncă în străinătate se ridică la aproximativ 250.000”, au transmis reprezentanții Organizației „Salvați Copiii”.

Dincolo de vulnerabilitățile emoționale cărora acești copii trebuie să le facă față, de sentimentul de vină pe care îl resimt și pe care nu știu cum să îl învingă, acești copii sunt nevoiți să se confrunte cu vulnerabilități sociale și legale. Astfel, în lipsa ambilor părinți sau a unui reprezentant legal, accesul copiilor la servicii de educație, sănătate, protecție juridică și beneficii este limitat.

Plecarea la munca în străinătate a părinților se constituie ca un fenomen social ce are în timp efecte asupra familiei și copiilor⁹. Astfel putem spune cu certitudine, că în cadrul familiei se instalează criza. Crizele familiale depind de tipul, de familie, de stabilitatea și de resursele emoționale și financiare. Unii pedopsihiatri

⁹ G. Irimescu, *Protecția socială a copilului abuzat* (Iași: Editura Universității “Al. I. Cuza”, 2006).

recomandă o serie de factori antistes care contribuie la eliminarea stării de criză: relația bună mamă-copil, relația bună tată-copil, recompense pentru un anumit domeniu de activitate, relații armonioase cu familia largită, sau cu un adult din afara familiei¹⁰.

De fapt și cele mai reprezentative studii pe aceasta tematică efectuate în România, au adus în prim plan următoarele aspecte relevante :

- Imaginea familiei afectată de fenomenul migrației externe
- Motivele care au stat la baza deciziei de a pleca la muncă în străinătate
- Modul în care copiii sunt afectați de lipsa unuia sau ambilor părinți
- Problemele care se pot sau nu ameliora dacă unul sau ambii părinți s-ar întoarce în mediul familial.

Concluzii

Durata absenței unui membru al familiei, ca urmare a migrației, poate fi asociată cu o serie de probleme sau cu neasigurarea unor nevoi ale copilului. Acest aspect are pe lângă efecte psihologice, sociale și efecte juridice, pe care profesioniștii care au în evidență aceste cazuri trebuie să le cunoască și să intervină. Nevoia de afecțiune scade odată cu creșterea duratei absenței părinților, fiind înlocuită cu nevoia de comunicare cu aceștia.

Copiii proveniți din familii cu părinți la muncă în străinătate au mai multă nevoie de încurajare și recunoaștere tocmai pentru că, în absența acestora nu au decât un acces limitat la dragostea necondiționată de tip părintesc.¹¹

Migrația, chiar și atunci când este temporară, are efecte pe termen lung asupra evoluției psihosociale a copiilor afectați de proces. Acestea depind în primul rând de durata migrației

¹⁰ C. Ciofu, *Interacțiunea părinți-copii* (București: Ed. Medicală Almatea, 1998), 111.

¹¹ T. Bulai, *Fenomenul migrației și criza familială* (Iași: Editura Lumen, 2006), 57.

părinților, dar intensitatea lor nu poate fi măsurată sau evaluată atâta timp cât procesul nu s-a încheiat. Prin urmare, implicațiile negative ale migrației asupra generațiilor viitoare se vor vedea în timp, după câteva decenii și nu vor mai putea fi combătute

În zilele noastre, acest fenomen se petrece în mare parte, tot din nevoia populațiilor sărace de a-și îmbunătăți condiția de viață, dar trebuie avut în vedere faptul că migrația reprezintă un risc în producerea unor crize la nivel local, comunitar, statal, continental, global și nu în ultimul rând individual, care ar putea influența în mod negativ ordinea socială.

Bibliografie

- Bulai, T. *Fenomenul migrației și criza familială*. Iași: Editura Lumen, 2006.
- Castles, S., J.M. Miller. *The Age of Migration. International Population Movements in the Modern World*, Ediția a III-a. New York: Guilford Press, 2003.
- Castels, M. *The Rise of the Network Society. The Information Age: Economy. Society and Culture*. Oxford și Maiden: Blackwell Publishers, 1996.
- Ciofu, C. *Interacțiunea părinți-copii*. București: Ed. Medicală Almatea, 1998.
- Horvăth, I. *Country profile Romania*. Focus Migration, vol. 9. 2007.
- IOM. *World Migration Report. United Nations: International Organization for Migration*, 2000.
- IOM. *World Migration 2005: Costs and Benefits of International Migration United Nations: International Organization for Migration*, 2005.
- ILO. *A fair globalization: creating opportunities for all*. Geneva: International Labour Office, 2004.
- Irimescu, G. *Protecția socială a copilului abuzat*. Iași: Editura Universității "Al. I. Cuza", 2006.

Ravenstein, E.G. „The Laws of Migration.” *Journal of the Royal Statistical Society* 52 (1889).

Roșca, D. *Introducere în sociologia populației și demografie*. București: Editura Fundației România de Măine, Ediția a IV-a, 2007.

www.dexonline.ro